

Tural Adışirin

Azərbaycan dili və müasir dil siyasəti

Prezident İlham Əliyevin çıxışları kontekstində

Azərbaycan dili müasir milli dövlətçilik quruculuğunda identiklik, siyasi suverenlik və mədəni davamlılıq baxımından strateji status daşıyan əsas institutlardan biridir. Azərbaycan Respublikasının dövlət dili kimi təsbit olunmuş bu dil yalnız kommunikasiya vasitəsi deyil, həm də milli yaddaşın, sosial sərhədlərin və mədəni simvolların qorunmasının aparıcı mexanizmlərindən hesab olunur. Müasir dövrdə dil siyasəti müxtəlif dövlətlərin mədəni təhlükəsizlik strategiyalarında prioritet sahə kimi qiymətləndirilir və Azərbaycan da istisna deyil.

Prezident İlham Əliyevin müxtəlif çıxışlarında Azərbaycan dilinin statusu, tarixi inkişaf xətti və gələcək perspektivləri məsələsinə xüsusi yer ayrılır. Bu çıxışlar dil məsələsinin Azərbaycanda dövlət ideologiyasının tərkib hissəsi olduğunu göstərir. Prezidentin vurğuladığı kimi, Azərbaycan dilinin qorunması həm milli identikliyin saxlanılması, həm də qlobal təsir prosesləri şəraitində mədəni suverenliyin təmin olunması kontekstində strateji əhəmiyyət kəsb edir. Bu yanaşma sosiolinqvistika və dil siyasəti nəzəriyyələri ilə səsleşir; çünki müasir dünyada dil yalnız mədəni fenomen kimi deyil, həm də "yumşaq güc" elementlərindən biri kimi qəbul olunur.

Azərbaycan dilinin dövlət səviyyəsində inkişaf etdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər, o cümlədən təhsil sistemində dilin mövqeyinin möhkəmləndirilməsi, media və kommunikasiya sahələrində normativ standartlaşdırma, terminologiya komissiyalarının fəaliyyəti və informasiya mühitində ədəbi dilin qorunması, dil siyasətinin institutionallaşdığını göstərir. Bu mühitdə Prezidentin dil haqqında çıxışları siyasi diskursda Azərbaycan dilinin yalnız keçmişin mirası kimi deyil, həm də gələcəyin strateji kapitalı kimi təqdim olunduğunu nümayiş etdirir.

Digər tərəfdən, qloballaşma şəraitində dil məsələsi texnoloji faktorlarla da sıx bağlıdır. Rəqəmsal media, süni intellekt sistemləri və internet kommunikasiya ekosistemi milli dillər üçün həm risk, həm də imkan yaradır. Bu çərçivədə dövlət rəhbərliyi səviyyəsində dilə dair vurğular milli dilin qlobal rəqabətə adaptasiyasının vacibliyinə işarə edir. Dilin yalnız qorunması deyil, həm də modernləşdirilməsi məsələsi sosiolinqvist kontekstdə xüsusi aktualıq qazanır.

Nəticə etibarilə, Prezident İlham Əliyevin çıxışlarında Azərbaycan dilinə verilən yer ölkədə dilin milli kimliyin, mədəni suverenliyin və siyasi legitimliyin əsas komponentlərindən biri kimi qəbul edildiyini göstərir. Bu fakt dilin dövlətçilik institutları ilə qarşılıqlı əlaqəsini və onun müasir milli ideologiyada oynadığı funksional rolu elmi səviyyədə təsdiqləyir. Beləliklə, Azərbaycan dili həm tarixi-mədəni varislik xəttinin daşıyıcısı, həm də qlobal çağırışlara adaptasiya olunan müasir dövlət siyasətinin mühüm elementi kimi qiymətləndirilməlidir.